

Imię i nazwisko	Nr indeksu	Kierunek	Wydział (skrót)	Data	Wersja sprawozdania
Dawid Królak Michał Matuszak	145383 145403	Informatyka	WliT	3.11.2020	1.0
Nr ćwiczenia	Tytuł ćwiczenia				
302	Wyznaczanie ogniskowych soczewek ze wzoru soczewkowego oraz metodą Bessela.				

1. Wyniki pomiarowe.

a) Soczewki skupiające.

o - odległość obrazu (ekranu) od soczewki

p - odległość przedmiotu (lampy) od soczewki

e - odległość między położeniami soczewki dla których obserwujemy ostry obraz

l - odległość przedmiotu od obrazu (ekranu)

Tabela 1.

Lp.	Soczewka A				Soczewka B			
	o [cm]	p [cm]	e [cm]	l [cm]	o [cm]	p [cm]	e [cm]	l [cm]
1.	89,1	10,9	89 - 10,9	100	61,4	18,6	61,4 - 18,6	80
2.	83,9	11,1	83,7 - 11,1	95	66,5	18,5	66,5 - 18,5	85
3.	78,8	11,2	78,7 - 11,2	90	72,0	18,0	72,0 - 18,0	90
4.	73,7	11,3	73,5 - 11,3	85	77,5	17,5	77,3 - 17,5	95
5.	68,6	11,4	68,3 - 11,4	80	82,8	17,2	82,8 - 17,2	100

Lp.	Soczewka C			
	o [cm]	p [cm]	e [cm]	l [cm]
1.	72,2	27,8	72,0 - 27,8	100
2.	65,6	29,4	65,7 - 29,4	95
3.	59,0	31,0	59,2 - 31,0	90
4.	52,4	32,6	52,3 - 32,6	85
5.	41,5	38,5	41,7 - 38,5	80

b) Soczewki rozpraszające.

e - odległość między położeniami soczewek dla których obserwujemy ostry obraz na ekranie

l - odległość przedmiotu od obrazu (ekranu)

d - odległość między soczewkami

Tabela 2.

Lp.	Układ A + 1			Układ B + 2		
	d [cm]	e [cm]	l [cm]	d [cm]	e [cm]	l [cm]
1.	4	84,0 - 27,3	100	6	78,3-33,6	100
2.	4	78,1 - 28,5	95	6	72,4-35,1	95
3.	4	72,8 - 28,8	90	6	65,6-36,0	90
4.	4	67,0 - 29,2	85	6	58,6-38,2	85
5.	4	60,6 - 30,2	80	6	78,3-33,9	100

2. Opracowanie wyników i obliczenie błędów pomiarowych.

a) Soczewki skupiające.

Do obliczenia ogniskowych soczewek wykorzystano wzór soczewkowy (1) oraz metodę Bessela (2).

$$\frac{1}{f} = \frac{1}{o} + \frac{1}{p} \quad (1)$$

$$f = \frac{l^2 - e^2}{4l} \quad (2)$$

Obliczenia dla pomiaru 1. soczewki A, za pomocą wzoru soczewkowego:

$$\frac{1}{f} = \frac{1}{o} + \frac{1}{p} \rightarrow f = \frac{po}{p+o}$$
$$f = \frac{10,90 \cdot 89,10}{10,90 + 89,10} = \frac{971,19}{100} = 9,7119$$

metody Bessela:

$$f = \frac{100^2 - 78,1^2}{4 \cdot 100} = 9,750975$$

Obliczenia dla pozostałych pomiarów i soczewek przeprowadzono w sposób analogiczny. Następnie obliczono średnią każdej z soczewek i metod. Wyniki zebrano w tabeli nr 3:

Tabela 3. Ogniskowe soczewek A, B i C, obliczone za pomocą wzoru soczewkowego i metody Bessela.

	Soczewka A		Soczewka B		Soczewka C	
Lp.	Równ. soczewkowe	Metoda Bessela	Równ. soczewkowe	Metoda Bessela	Równ. soczewkowe	Metoda Bessela
1.	9,7119	9,750975	14,2755	14,2755	20,0716	20,1159
2.	9,80305263157895	9,87957894736842	14,4735294117647	14,4735294117647	20,3014736842105	20,2823947368421
3.	9,80622222222222	9,84375	14,4	14,4	20,3222222222222	20,291
4.	9,79776470588235	9,87105882352941	14,2763157894737	14,3393684210526	20,0969411764706	20,1085588235294
5.	9,7755	9,988875	14,2416	14,2416	19,971875	19,968
Średnia	9,778879119367	9,86684755417957	14,3333890402477	14,3459995665635	20,1528224165807	20,1531707120743
Odch. Std.	0,01758733896411	0,038098862526786	0,044221074462497	0,0418887447314	0,068284425397751	0,06056536979804

b) Soczewki rozpraszające.

Ogniskowe soczewek rozpraszających obliczono wyznaczając ogniskowe układów soczewek z soczewką skupiającą i rozpraszającą za pomocą metody Bessela i wyznaczając na tej podstawie ogniskową samej soczewki rozpraszającej.

Obliczone ogniskowe układów soczewek, metodą Bessela, na podstawie danych z tabeli 2:

Tabela 4. Ogniskowe układów soczewek

Lp.	Układ A+1	Układ B+2
1.	16,962775	20,004775
2.	17,2758947368421	20,0887105263158
3.	17,1222222222222	20,0662222222222
4.	17,0475294117647	20,026
5.	17,112	20,0716

Wzór na ogniskową układu soczewek:

$$\frac{1}{f_u} = \frac{1}{f_s} + \frac{1}{f_r} - \frac{d}{f_s f_r} \quad (3)$$

Gdzie:

- f_u to ogniskowa układu soczewek,
- f_s - ogniskowa soczewki skupiającej,
- f_r - ogniskowa soczewki rozpraszającej,
- d - odległość pomiędzy soczewkami.

Przekształcając wzór otrzymujemy:

$$f_r = -\frac{f_u(f_s - d)}{f_u - f_s}$$

Obliczenia dla pomiaru 1. układu soczewek A+1:

$$f_1 = -\frac{16,96277 \cdot (9,7788879119367 - 4)}{16,96277 - 9,7788879119367} = -13,6452555836076$$

Analogicznie przeprowadzono pozostałe obliczenia. Wyniki zestawiono w tabeli nr 5:

Tabela 5. Ogniskowe soczewek rozpraszających

Lp.	Soczewka 1	Soczewka 2
1.	-13,6452555836076	-29,5045890127869
2.	-13,3167091339666	-29,1953348375872
3.	-13,4744516379844	-29,277301260915
4.	-13,5535315159461	-29,4255236911801
5.	-13,4851791110666	-29,2576415081222
Średnia	-13,4950253965143	-29,3320780621183
Odch. Std.	0,053994904153628	0,057328928852444

Za błędy pomiarowe uznane zostały obliczone odchylenia standardowe.

3. Zaokrąglenie obliczonych wartości i ostateczna postać wyniku.

Obliczenia dla soczewki A (Równ. soczewkowe):

$$f_{As} = 9,7788879119367 \pm 0,01758733896411 \approx 9,779 \pm 0,018$$

Analogicznie obliczono wartości pozostałych pomiarów:

$$f_{Ab} = 9,87 \pm 0,04$$

$$f_{Bs} = 14,333 \pm 0,045$$

$$f_{Bb} = 14,346 \pm 0,042$$

$$f_{Cs} = 20,15 \pm 0,07$$

$$f_{Cb} = 20,153 \pm 0,061$$

$$f_1 = -13,495 \pm 0,054$$

$$f_2 = -29,33 \pm 0,06$$